

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств Тернопільської області щодо їх ділових очікувань*

II квартал 2021 року

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Тернопільської області в II кварталі 2021 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Тернопільської області у II кварталі 2021 року свідчать, що респонденти очікують збільшення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та позитивно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Прогнозується подальші зростання цін та девальвація національної валюти.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **збільшення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 20.0% (у попередньому кварталі – 10.0%) (графік 1), у цілому по Україні – 15.9%;
- **зростання цін на товари та послуги:** 50% респондентів очікують, що зростання цін не перевищить 7.5% (у попередньому кварталі – 60.0%), у цілому по Україні – 54.2%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **подальшу девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 66.7% респондентів (у попередньому кварталі – 70.0%), у цілому по Україні – 63.6%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – 30.0% (у попередньому кварталі – 0.0%). У цілому по Україні – 18.3% (таблиця);
- **загальні обсяги реалізації виробленої продукції на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у I кварталі 2021 року – 10.0%) (таблиця). Обсяги реалізації на зовнішньому ринку відновлять зростання вперше з III кварталу 2020 року: баланс відповідей – 20.0% (у попередньому кварталі – 0.0%). У цілому по Україні очікується зростання обсягів реалізації: баланси відповідей – по 21.0%;
- **значне зростання інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар: баланси відповідей – 33.3% та 55.6% відповідно (у попередньому кварталі – «мінус» 25.0% та «мінус» 10.0% відповідно). У цілому по Україні баланси відповідей – 6.4% та 16.9% відповідно;
- **збільшення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – 20.0% (найвища оцінка серед регіонів) (у попередньому кварталі – 10.0%) (графік 4). У цілому по Україні керівники підприємств прогнозують незначне зменшення кількості працівників: баланс відповідей – «мінус» 1.0%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства:** баланси відповідей – 60.0% і 33.3% відповідно (у попередньому кварталі – 60.0% і 20.0% відповідно) (графік 6). На подорожчання товарів/послуг власного виробництва, за оцінками респондентів, найбільше впливатиме вартість трудових ресурсів та ціни на енергоносії, сировину та матеріали. Респонденти відмітили посилення впливу останніх двох чинників (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника** вищими темпами: баланси відповідей – 66.7% та 70.0% відповідно (у I кварталі 2021 року – 44.4% та 55.6% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що стримують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти назвали брак обігових коштів, занадто високі ціни на енергоносії. Респонденти відмітили, що вплив надмірного податкового тиску значно посилюється, порівняно з попереднім опитуванням (графік 5).

Керівники підприємств відмітили, що **потреба в позикових коштах** найближчим часом залишається високою (графік 8). Половина опитаних підприємств планує брати банківські кредити, 100.0% із них надають перевагу національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом пом'якшилися (графік 9). Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають надмірні вимоги до застави (вплив чинника посилюється) та занадто високі ставки за кредитами (графік 10).

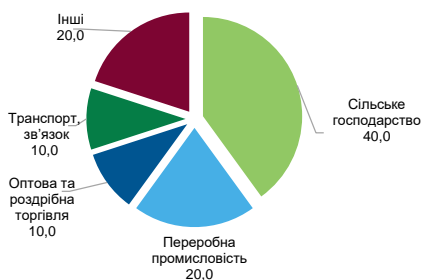
Усі респонденти області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 97.5%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

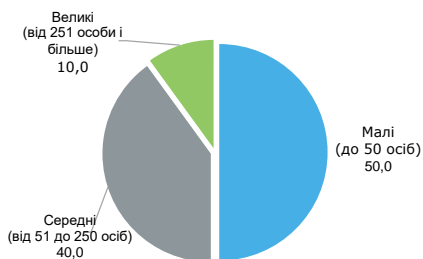
- **поточний фінансово-економічний стан добрий:** баланс відповідей – 10.0% (у попередньому кварталі – 30.0%), у цілому по Україні – 6.0%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва залишається нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 28.6% (у попередньому кварталі – «мінус» 37.5%);
- **ресурси вільних виробничих потужностей збільшилися.** Підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних ресурсів: баланс відповідей – 25.0% (у I кварталі 2021 року – «мінус» 11.1%).

Паспорт вибірки^{1,2}

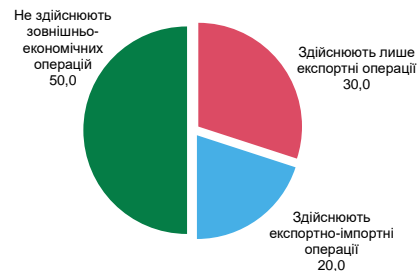
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

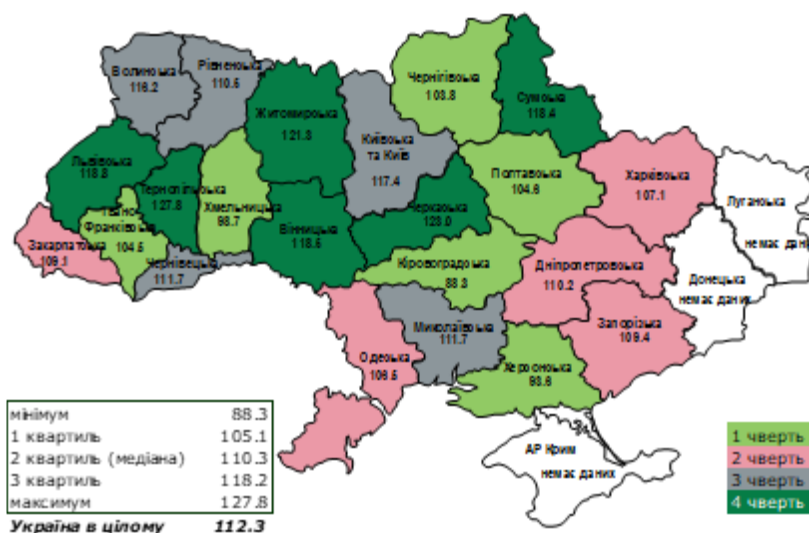

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 05–31 травня 2021 року;
- опитано всього 10 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

¹квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДЦ) на чотири рівновеликі частини;
²медіана - значення ознаки, яка розміщується в середній ранжованій сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Тернопільської області щодо ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	II кв. 2020 р.	III кв. 2020 р.	IV кв. 2020 р.	I кв. 2021 р.	II кв. 2021 р.
фінансово-економічного стану	0,0	36,4	11,1	0,0	30,0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	10,0	30,0	20,0	10,0	0,0
інвестиційних витрат на проведення будівельних робіт	-11,1	10,0	22,2	-25,0	33,3
інвестиційних витрат на машини, обладнання та інвентар	0,0	20,0	10,0	-10,0	55,6
кількості працівників	-10,0	0,0	10,0	10,0	20,0

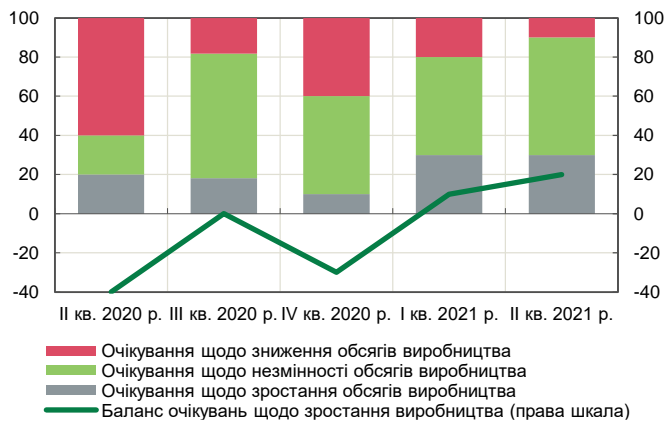
¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

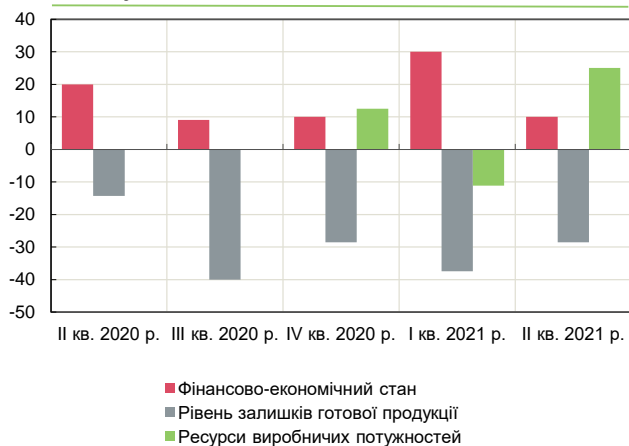
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які обумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

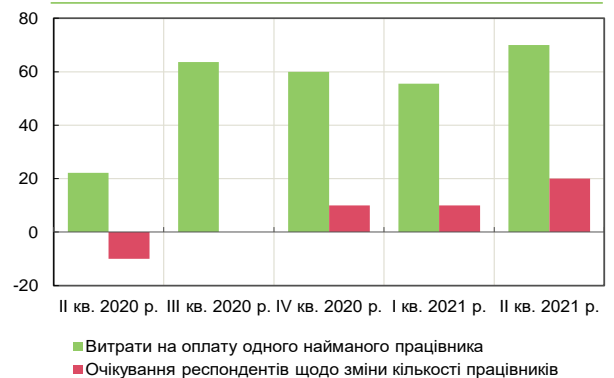
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

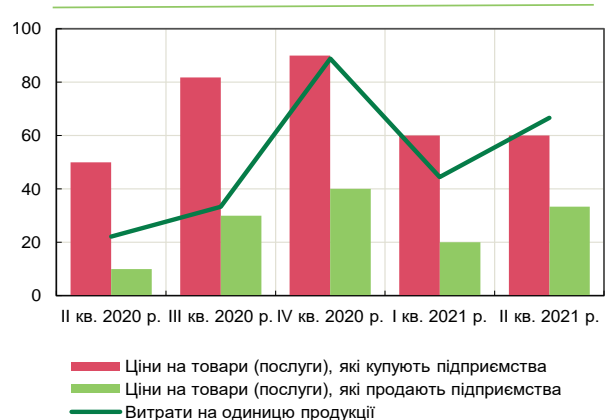
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

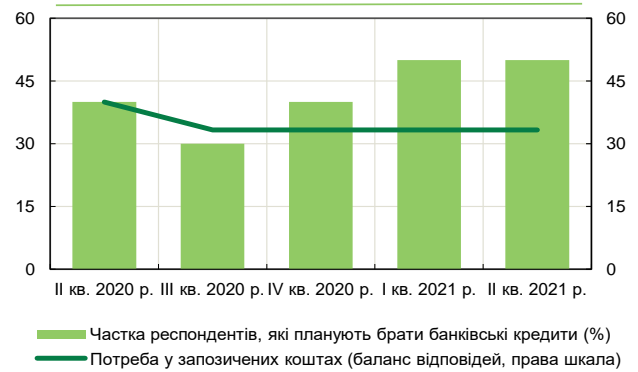
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

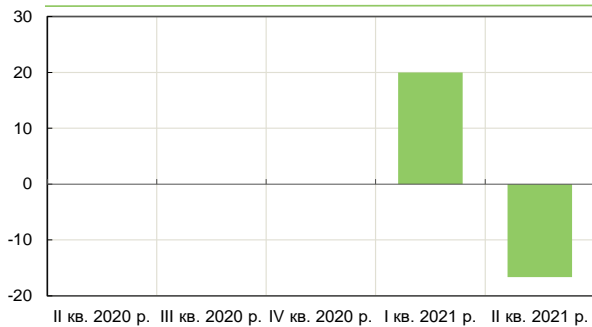
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які змусили підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

